

פרשת כי תבוא תשע"ב

וידוי על מה שלא עשיתי

דברים פרק כו

(א) והיה כי תבוא אל הארץ אשר יקנך אלהיך נתן לך נחלה וירשתה וישבת בה: (ב) ולקחת מראשית כל פרי האדמה אשר תביא מארצך אשר יקנך אלהיך נתן לך ושמת בטנא והלכת אל המקום אשר יבחר יקנך אלהיך לשכון שמו שם: (ג) ובאת אל הכהן אשר יהיה בימים ההם ואמרת אליו הגדתי היום ליקנך אלהיך כי באתי אל הארץ אשר נשבע יקנך לאבותינו לתת לנו: (ד) ולקח הכהן הטנא מידך והניחו לפני מזבח יקנך אלהיך: (ה) וענית ואמרת לפני יקנך אלהיך ארמי אבד אבי ויחד מצרימה ויגר שם במתי מעט ויהי שם לגוי גדול עצום ורב: (ו) וירעו אתנו המצרים ויענונו ויתנו עלינו עבדה קשה: (ז) ונצעק אל יקנך אלהי אבותינו וישמע יקנך את קלנו וירא את ענינו ואת עמלנו ואת לחצנו: (ח) ויוצאנו יקנך ממצרים ביד חזקה ובזרע נטויה ובמרא גדל ובאותות ובמפתים: (ט) ויבאנו אל המקום הזה ויתן לנו את הארץ הזאת ארץ זבת חלב ודבש: (י) ועתה הנה הבאתי את ראשית פרי האדמה אשר נתתה לי יקנך והנחתו לפני יקנך אלהיך והשתחוית לפני יקנך אלהיך: (יא) ושמחת בכל הטוב אשר נתן לך יקנך אלהיך ולביתך אתה והלוי והגר אשר בקרבך: (יב) כי תכלה לעשר את כל מעשר תבואתך בשנה השלישית שנת המעשר ונתתה ללוי לגר ליתום ולא למנה ואכלו בשעריך ושבועי: (יג) ואמרת לפני יקנך אלהיך בערתי הקדש מן הבית וגם נתתיו ללוי ולגר ליתום ולא למנה בכל מצותך אשר צויתני לא בערתי ממצותיך ולא שכחתי: (יד) לא אכלתי באני ממנו ולא בערתי ממנו בטמא ולא נתתי ממנו למת שמעתי בקול יקנך אלהי עשיתי ככל אשר צויתני: (טו) השקיפה ממעון קדשך מן השמים וברך את עמך את ישראל ואת האדמה אשר נתתה לנו כאשר נשבעת לאבותינו ארץ זבת חלב ודבש:

רש"י
(א) והיה כי תבוא וירשתה וישבת בה - מגיד שלא נתחייבו בבכורים עד שכבשו את הארץ וחלקוה: (ב) מראשית - ולא כל ראשית, שאין כל הפירות חייבין בבכורים אלא שבעת המינין בלבד. נאמר כאן ארץ, ונאמר להלן (לעיל ה, ח) ארץ חטה ושעורה וגוי, מה להלן משבעת המינים שנשתבחה בהם ארץ ישראל, אף כאן שבח ארץ ישראל שהן שבעה מינין זית שמן זית אגורי ששמנו אגור בתוכו ודבש הוא דבש תמרים: מראשית - אדם יורד לתוך שדהו ורואה תאנה שבכרה כורכ עליה גמי לסימן ואומר הרי זו בכורים: (ג) אשר יהיה בימים ההם - אין לך אלא כהן שבימך, כמו שהוא: ואמרת אליו - שאינך כפוי טובה: הגדתי היום - פעם אחת בשנה ולא שתי פעמים: (ד) ולקח הכהן הטנא מידך - להניף אותו. כהן מניח ידו תחת יד הבעלים ומניף: (ה) וענית - לשון הרמת קול: ארמי אבד אבי - מזכיר חסדי המקום ארמי אובד אבי, לבן בקש לעקור את הכל, כשרדף אחר יעקב. ובשביל שחשב לעשות, חשב לו המקום כאלו עשה, שאומות העולם חושב להם הקב"ה מחשבה [רעה] כמעשה: וירד מצרימה - ועוד אחרים באו עלינו ללותנו, שאחרי זאת ירד יעקב למצרים: במתי מעט - בשבעים נפש: (ט) אל המקום הזה - זה בית המקדש: ויתן לנו את הארץ - כמשמעו: (י) והנחתו - מגיד שנטלו אחר הנחת הכהן ואוחזו בידו כשהוא קורא, וחוזר ומניף: (יא) ושמחת בכל הטוב - מכאן אמרו אין קורין מקרא בכורים אלא בזמן שמחה מעצרת ועד החג, שאדם מלקט תבואתו ופירותיו ויינו ושמנו, אבל מהחג ואילך מביא ואינו קורא: אתה והלוי - אף הלוי חייב בבכורים אם נטעו בתוך עריהם: והגר אשר בקרבך - (שם מכות יט) מביא ואינו קורא, שאינו יכול לומר לאבותינו: (יב) כי תכלה לעשר את כל מעשר תבואתך בשנה השלישית - כשתגמור להפריש מעשרות של שנה השלישית, קבע זמן הביעור והוידוי בערב הפסח של שנה הרביעית, שנאמר (דברים יד, כח) מקצה שלש שנים תוציא וגוי. נאמר כאן מקץ, ונאמר להלן (שם לא י) מקץ שבע שנים, לענין הקהל מה להלן רגל אף כאן רגל, אי מה להלן חג הסוכות אף כאן חג הסוכות, תלמוד לומר כי תכלה לעשר, מעשרות של שנה השלישית רגל שהמעשרות כלין בו, וזהו פסח, שהרבה אילנות יש שנלקטין אחר הסוכות, נמצאו מעשרות של שלישית כלין בפסח של רביעית, וכל מי ששהה מעשרותיו הצריכו הכתוב לבערו מן הבית: שנת המעשר - שנה שאין נוהג בה אלא מעשר אחד משני מעשרות שנהגו בשתי שנים שלפניה, ששנה ראשונה של שמיטה נוהג בה מעשר ראשון, כמו שנאמר (במדבר יח כו) כי תקחו מאת בני ישראל את המעשר, ומעשר שני, שנאמר (דברים יד כג) ואכלת לפני ה' אלהיך מעשר דגנך תירושך ויצהרך, הרי שני מעשרות, ובא ולמדך כאן בשנה השלישית שאין נוהג מאותן שני מעשרות אלא האחד ואיזה, זה מעשר ראשון. ותחת מעשר שני תן מעשר עני שנאמר כאן ונתת ללוי. את אשר לו הרי מעשר ראשון. לגר ליתום ולא למנה זה מעשר עני: ואכלו בשעריך ושבועי - תן להם כדי שבען מכאן אמרו אין פוחתין לעני בגורן פחות מחצי קב חטים וכו':

רש"י (המשך)

(יג) **ואמרת לפני ה' אלהיך** - התודה שנתת מעשרותיך: **בערתי הקדש מן הבית** - זה מעשר שני ונטע רבעי, ולמדך שאם שהה מעשרותיו של שתי שנים ולא העלם לירושלים, שצריך להעלותם עכשיו: **וגם נתתיו ללוי** - זה מעשר ראשון. וגם לרבות תרומה ובכורים: **ולגר ליתום ולא למנה** - זה מעשר עני: **ככל מצותך** - נתתם כסדרן ולא הקדמתי תרומה לבכורים, ולא מעשר לתרומה ולא שני לראשון, שהתרומה קרויה ראשית, שהיא ראשונה משנעשה דגן, וכתוב (שמות כב ח) מלאתך ודמעך לא תאחר, לא תשנה את הסדר: **לא עברתי ממצותיך** - לא הפרשתי ממין על שאינו מינו ומן החדש על הישן: **ולא שכחתי** - מלברך על הפרשת מעשרות: (יד) **לא אכלתי באני ממנו** - מכאן שאסור לאונן: **ולא בערתי ממנו בטמא** - בין שאני טמא והוא טהור, בין שאני טהור והוא טמא. והיכן הוזהר על כך (לעיל יב יז) לא תוכל לאכול בשעריך, זו אכילת טומאה, כמו שנאמר בפסולי המקודשים (לעיל טו כב) בשעריך תאכלנו הטמא והטהור וגו', אבל זה לא תוכל לאכול דרך אכילת שעריך האמור במקום אחר: **ולא נתתי ממנו למת** - לעשות לו ארון ותכריכין: **שמעתי בקול ה' אלהי** - הביאותיו לבית הבחירה: **עשיתי ככל אשר צויתני** - שמחתי ושימחתי בו: (טו) **השקיפה ממעון קדשך** - עשינו מה שגזרת עלינו, עשה אתה מה שעליך לעשות, שאמרת (ויקרא כו, ג) אם בחקתי תלכו ונתתי גשמיכם בעתם: **אשר נתתה לנו כאשר נשבעת לאבותינו** - לתת לנו וקיימת ארץ זבת חלב ודבש:

רמב"ם הלכות תשובה פרק א הלכה א

כל מצות שבתורה בין עשה בין לא תעשה אם עבר אדם על אחת מהן בין בזדון בין בשגגה כשיעשה תשובה וישוב מחטאו חייב להתודות לפני האל ברוך הוא שנאמר איש או אשה כי יעשו וגו' והתודו את חטאתם אשר עשו זה וידוי דברים וידוי זה מצות עשה כיצד מתודין אומר אנא השם חטאתי עויתי פשעתי לפניך ועשיתי כך וכך והרי נחמתי ובושתי במעשי ולעולם איני חוזר לדבר זה וזהו עיקרו של וידוי וכל המרבה להתודות ומאריך בענין זה הרי זה משובח וכן בעלי חטאות ואשמות בעת שמביאין קרבנותיהן על שגגתן או על זדונן אין מתכפר להן בקרבנם עד שיעשו תשובה ויתודו וידוי דברים שנאמר והתודה אשר חטא עליה וכן כל מחוייבי מיתות בית דין ומחוייבי מלקות אין מתכפר להן במיתתן או בלקייתן עד שיעשו תשובה ויתודו וכן החובל בחבירו והמזיק ממונו אף על פי ששילם לו מה שהוא חייב לו אינו מתכפר עד שיתודה וישוב מלעשות כזה לעולם שנאמר מכל חטאות האדם:

מסכת קידושין דף מ ע"א

מחשבה טובה מצרפה למעשה, שנאמר: (מלאכי ג) אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו ויקשב ה' וישמע ויכתב ספר זכרון לפניו ליראי ה' ולחושבי שמו, מאי ולחושבי שמו? אמר רב אסי: אפילו חשב אדם לעשות מצוה, ונאנס ולא עשאה, מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה. מחשבה רעה אין הקדוש ברוך הוא מצרפה למעשה, שנאמר: (תהלים סו) און אם ראיתי בלבי לא ישמע ה', ואלא מה אני מקים (ירמיהו ו) הנני מביא אל העם הזה רעה פרי מחשבותם? מחשבה שעושה פרי - הקב"ה מצרפה למעשה, מחשבה שאין בה פרי - אין הקב"ה מצרפה למעשה. ואלא הא דכתיב: (יחזקאל יד) למען תפוש את [בית] ישראל בלבם! אמר רב אחא בר יעקב: ההוא בעבודת כוכבים הוא דכתיב, דאמר מר: חמורה עבודת כוכבים, שכל הכופר בה כמודה בכל התורה כולה.

Rabbi Brovender's Shiur is sponsored in memory of Mr. Gerald Moskowitz z"l by his family.

לעי"נ גרשון אלטר בן יהודה וולף ז"ל

Visit www.atid.org/shiur for audio recordings, Podcasts, or to sign-up to receive sources in advance.

Visit www.WebYeshiva.org to sign up for Rabbi Brovender's fully interactive, online Yeshiva.